

Dvigubai išaugusios Europos lietuvių kultūros dienos kuria senojo žemyno dainų švenčių tradiciją

Rugsėjo pabaigoje Briuselyje nuaidėjo trečiosios Europos lietuvių kultūros dienos (ELKD) – iki šiol didžiausias šios iniciatyvos renginys, sutelkęs net 30 meno kolektyvų ir svečių iš 15 šalių. Dalyvių skaičius, palyginti su prieš dvejus metus Hiutenfelde vykusiomis antrosiomis kultūros dienomis, išaugo kone dvigubai – iki beveik 500 žmonių. Pasak organizatorių, renginio kartelė buvo pakelta tiek kiekybės, tiek kokybės atžvilgiu, o estafetę perėmusi Švedijos lietuvių bendruomenė, tikėtina, organizuos dar didesnį renginį.

Ana Vengrovskaja

Pasauliolietuvis.lt

Pasauliolietuvis.lt kalbinama viena iš ELKD idėjos sumanytojų, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Kultūros komisijos pirmininkė Jūratė Caspersen pasakoja, kad toks iniciatyvos augimas buvo iniciatorių vizijoje nuo pat pradžių, tačiau pasiekti dabartinių rezultatų tikėtasi per gerokai ilgesnį laiką. O Belgijos lietuvių bendruomenės pirmininkas Gintaras Marijauskas teigia, kad daug įdirbio pareikalavęs pasiruošimas renginiui sustiprino vietos lietuvių bendruomenę.

Kasmet išauga dvigubai

Nors pirmosios ELKD vyko vos prieš trejus metus, šiemet į Briuselį susirinkę

kolektyvai jautė dalyvaujantys gilias tradicijas turinčiame renginyje. Pirmosiose ELKD Rogalande (Norvegija) susibūrė 150 dalyvių, Hiutenfelde (Vokietija) beveik 300, o Briuselyje – apie 500.

ELKD akimirka | T. Razmus nuotr.

Viena iš ELKD idėjos autorių Jūratė Caspersen pasakoja, kad jos vizija buvo būtent tokia – renginys nuolat augs, kad taptų pripažinta Europos lietuvių dainų ir šokių šventė, atitinkančia kitose žemynuose vykstančius, tūkstančius dalyvių suburiančius renginius. Visgi ji pripažįsta nesitikėjusi, kad renginys augs taip greitai.

„Vizija tokia ir buvo: kad Europos lietuvių kultūros dienos virstų į dainų ir šokių šventę, tokią, kaip Šiaurės ir Pietų Amerikos šventės ar Australijos lietuvių dienos. Šie renginiai buvo auginami dešimtmečiais. Iš tiesų galvojau, jog ir mums reikės bent dešimtmečio iki tūkstantinio dalyviais renginio. Dabar ta vizija nebėra taip toli “, – sako J. Caspersen.

PLB Kultūros komisijos pirmininkė Jūratė Caspersen | R. Morkūno nuotr.

Pasak Šveicarijos lietuvės, šventės sėkmė reiškia, kad tokio renginio Europoje trūko.

„Su kiekviena švente dalyvių dvigubėja. Kodėl tokia sėkmė? Manau, kad tai buvo tiesiog pribrendęs reikalas, tik niekas jo nebuvo pasiūlęs. O sudarius tokią galimybę, viskas *sprogo*. Šiemet turėjome naujų dalyvių, debiutantų, tai reiškia, kad kolektyvai kuriasi. Iš kultūros dienų naujiems kolektyvams ateina pastiprinimas, motyvacija, įkvėpimas ir tada žmonės labiau pasitiki savimi ir žino, kad yra tokia aplinka, kurioje jie gali *šlifuoti* savo repertuarą“, – pasakoja J. Caspersen.

PLB Kultūros komisijos pirmininkė pastebi, kad su kiekviena švente (renginys vyksta kasmet, išskyrus Dainų šventės metus) rengiamų ELKD kokybė vis gerėja.

„Šios ELKD buvo geriausios – tikrai mokomės, studijuojame tą formatą, pratinamės. Kadangi jis išlieka tas pats, matai, ką gali pagerinti“, – sako pašnekovė.

Augimo formulė: bendruomenė, PLB ir LNKC

ELKD įgyvendina trys organizacijos: vietinės, t. y. vis kita Europos šalies lietuvių bendruomenė, PLB ir Lietuvos nacionalinis kultūros centras (LNKC). Tai – modelis, kurį J. Caspersen vadina „trikampiu“, jungiančiu diasporos ir Lietuvos kultūros institucijos patirtį ir entuziazmą.

ELKD Briuselyje organizavo Belgijos lietuvių bendruomenė, PLB ir LNKC | R. Morkūno nuotr.

LNKC šiame trikampyje užtikrina turinio kokybę – jis rūpinasi repertuaru, metodine parama ir suranda aukšto lygio meno vadovus.

„Nacionalinis kultūros centras kuria repeticijų ir pagrindinio koncerto turinį. Jie parenka tris specialistus: turi atvažiuoti folklorui vadovaujantis žmogus, chorvedys ir choreografas. Dar su LNKC visad atvyksta šaunioji folkloro grupė „Ratilai“, – paaiškina J. Caspersen.

PLB – renginio organizacinis stuburas, ji ieško finansavimo, koordinuoja bendruomenes ir palaiko dialogą su Lietuvos institucijomis. O vietos bendruomenė užtikrina logistiką vietiniu lygmeniu. Jie rūpinasi patalpomis, transportu, dalyvių

registracija, jų apgyvendinimu ir maitinimu bei renginiui suteikia savitumo ir išskirtinumo.

Belgijos lietuviai išėjo iš komforto zonos

Prie šių metų organizacijos prisidėjusia trečiąja trikampio ašimi – vietos lietuvių bendruomene – tapo Belgijos lietuviai.

Bendruomenės pirmininkas Gintaras Marijauskas pripažįsta, kad projektas buvo iššūkis, pareikalavęs ne tik 1,5 metų pasiruošimo, bet ir drąsos išeiti iš komforto zonos.

„Renginys mūsų bendruomenei buvo neeilinis. Tokiame lygyje mes dar nežaidėm, tokių didžiulių renginių neorganizavome, tad tikrai reikėjo išeiti iš komforto zonos. Renginys didelis ir dėl žmonių skaičiaus, ir trukmės – dvi ištisos dienos, ir pinigų atžvilgiu nieko panašaus dar neturėjome. Taigi jausmas yra geras, kad pabaigėm, kad mums pasisekė, pavyko padaryti tai, ką norėjom“, – sako G. Marijauskas.

Belgijos lietuvių bendruomenės pirmininkas G. Marijauskas | R. Morkūno nuotr.

Nusprendusi imtis renginio organizavimo, Belgijos lietuvių bendruomenės valdyba skaičiavo, kad dalyvių turėtų būti ne daugiau nei 2023 m. Hiutenfelde. Netikėtai išaugęs dalyvių skaičius tapo ir džiaugsmu, ir iššūkiu.

„Entuziazmas dalyvauti iš vienos pusės džiugino, bet iš kitos pusės suvokėm, kad turėsime daugiau rūpesčių. Augant dalyvių skaičiui viskas progresyviai sudėtingėja – salių, viešbučių paieška, o renginio metu – kelių šimtų žmonių srautų valdymas“, – organizacinius iššūkius atskleidžia G. Marijauskas.

ELKD dalyviai | R. Morkūno nuotr.

Pasak Belgijos lietuvio, pasiruošimas didelio masto renginiui padėjo užaugti tiek jo vadovaujamai bendruomenei, tiek kitiems organizatoriams.

„Ruošdamiesi šiai šventei visi paaugo: ir mūsų bendruomenė, ir LNKC bei PLB žinios, o Švedijos lietuvių bendruomenei jau perdavėme savo patirtį, pasidalinome, kur nuėjom klystkeliais, kad jau jie nekartotų.

Man labai įsiminė bendruomenės dėmesys ir pagalba – jautėsi bendruomenės tvirtumas. Būna, kai reikia ką nors daryti, sunku prisikviesti žmonių, bet pasirodo, va, kai yra prasmingas produktas, prasmingas renginys, žmonės noriai

prisideda“, – džiaugiasi G. Marijauskas.

Jis išskiria kelis bendruomenės narius, kurie prie organizacijos prisidėjo daugiausia.

„Kartu su valdybos narėmis Renata Paksiene ir Vilija Puodžiūne buvome pagrindiniai organizatoriai. Taip pat daug kas pagelbėjo: Neringa Morozaitė padėjo Europos Parlamento visas ekskursijas organizuoti, Vita Račkauskaitė padėjo suplanuoti nakvynę, o Sigita Jukonytė sukūrė svetainę“, – vardija pašnekovas.

„Labai patiko, kad patys dalyviai buvo labai geranoriški – jie atvažiavo linksmintis, švęsti, šokti, dainuoti, į viską žiūrėjo be streso, ramiai. Profesionalai, kurie vadovavo ir šokiams, ir chorams, buvo irgi fantastiniai – itin gražiai per vieną dieną sudėliojo programą, viską spėjo per repeticijas. Noriu pasidžiaugti, kad abi dienas atmosfera buvo fantastiška“, – apibendrina G. Marijauskas ir apgailestaudamas priduria, kad dėl didelio dalyvių skaičiaus ne visi norintys bendruomenės nariai turėjo galimybę stebėti renginį.

Nuo šokių ir dainų iki diskusijų apie kultūrą ir Europos Parlamentą

Intensyvi dviejų dienų ELKD programa prasidėjo penktadienio ryto ekskursija po Europos Parlamentą, kurį aplankyti panoro dauguma dalyvių. Čia jie susitiko su į Parlamentą išrinktais Lietuvos politikais bei susipažino su institucijos darbo subtilybėmis.

Po ekskursijos buvo PLB organizuojama apskritojo stalo diskusija, kurioje su Lietuvos institucijų atstovais buvo aptartos diasporos ir Lietuvos kultūros politikos aktualijos ir iššūkiai. Susirinkusieji taip pat išreiškė paramą Lietuvos kultūros bendruomenei, siekiančiai tinkamo šios srities atstovavimo, ir diskutavo apie diasporos kultūros pripažinimą Lietuvos valstybės lygmeniu, dainų švenčių užsienyje tęstinumo bei renginiuose vilkimų tautinių drabužių autentiškumo užtikrinimą.

Forumas per ELKD | R. Morkūno nuotr.

„Viena iš temų, kuria diskutavome, buvo dainų švenčių tradicijų išlaikymas ir puoselėjimas. Čia aptarėme tris svarbius aspektus: pirmiausia – kad diasporos dainų šventės būtų pripažintos kaip Lietuvos paveldas, palaikantis tradiciją ir užsienyje. ELKD taip pat siekia turėti dainų šventės statusą. Antras aspektas – jeigu mes norime kokybiškai reprezentuoti Lietuvą, tai kaip tautiniai kolektyvai turime turėti autentiškus tautinius rūbus ir paramą jiems įsigyti.

Trečias aspektas – efektyvus bendradarbiavimas su Lietuvos institucijomis. Pasaulio lietuvių apygardoje išrinkta Seimo narė Dalia Asanavičiūtė-Gružauskienė pritarė, kad reikia rasti tinkamą bendradarbiavimo mechanizmą. , kad reikia rasti tinkamą bendradarbiavimo mechanizmą. Dabar kultūros srityje visapusiško bendradarbiavimo nėra“, – forumo akcentus vardija J. Caspersen.

Ypatinga penktadienio vakaro programos dalimi tapo atvykusių kolektyvų prisistatymas – jie ne tik papasakojo apie save, surengė trumpą pasirodymą, bet ir kvietė pažinti šalį, iš kurios atvyko, ir tai darė pasitelkdami skonio receptorius.

Lietuviai gyvenamąją šalį pristatė per maistą | R. Morkūno nuotr.

„Ši dalis buvo panaši į paviljonų miestelį Rotušės aikštėje per Dainų šventę. Mes to paties siekėm ir Norvegijoj, ir Vokietijoj, bet iki šių metų renginio tai nebuvo reglamentuota. Idėja yra ta, kad pristatome savo gyvenamąją šalį ir tą darome per maistą“, – pasakoja Šveicarijos lietuvė.

Visą šeštadienį kolektyvai ruošėsi vakaro programai – repetavo pasirodymus vadovaujant iš Lietuvos atvykusiems ekspertams.

„Pagrindinis ELKD tikslas yra ruoštis Dainų šventei Lietuvoje. Vykstant repeticijoms dalyviai jaučiasi didžiulio renginio dalimi, sutvirtinamas vertybinis pamatas ir gaunama didžiulė motyvacija“, – pastebi J. Caspersen.

Pertraukoje tarp repeticijų dar kartą buvo pristatomas kulinarinis paveldas – šįkart Lietuvos. Jį parūpino Žemės ūkio ministerija.

Estafetę perima Švedijos lietuviai

J. Caspersen džiaugiasi, kad Briuselyje vykęs renginys dar labiau pakėlė Europos lietuvių kultūros dienų kartelę.

„Renginys išsiskyrė ir kokybe, ir kiekybe. Nebuvo organizacinio chaoso. Lyginant su praeitomis ELKD, labai skyrėsi ir dalyvių skaičius, ir išaugęs biudžetas. Kas buvo ypatinga – be abejo, vieta, galimybė aplankyti Europos Parlamentą, lietuvių parlamentarų parama.

Apibendrinant galima teigti, visais parametrais buvo aukštai užkelta kartelė. Dabar Švedijos lietuviams tikrai nebus lengva“, – šypsosi J. Caspersen.

ELKD baigiamasis koncertas | T. Razmus nuotr.

2026 m. rugsėjį ELKD bus organizuojamos Švedijoje. Šios šalies lietuvių bendruomenė kitąmet švęs 80 metų įkūrimo jubiliejų. Planuojama ELKD organizuoti Baltijos šalių dienų Stokholme metu – šis renginys vyksta kasmet, jį rotacijos būdu organizuoja viena iš trijų Baltijos šalių bendruomenių, o ateinančiais metais 20-ąjį jubiliejų minintį renginį organizuos Švedijos lietuviai.

ELKD vyksta nuo 2022 m., siekiant puoselėti tradicinę kultūrą, skatinti jungtis į kolektyvus ir ruoštis Dainų šventei. Kasmet (išskyrus Dainų šventės metus) renginys keliauja į vis kitą Europos šalį, neretai tais metais lietuvių bendruomenėje vyksta ypatingas įvykis arba minėjimas.

Pirmą kartą ELKD vyko Norvegijoje, Rogalande, ir sutapo su Lietuvių namų atidarymu. 2023 m. renginys persikėlė į Vokietiją, Hiutenfeldą, kur lietuvių bendruomenė šventė Renhofo pilies 170 metų jubiliejų ir minėjo 70 metų nuo jos įsigijimo.

ELKD akimirka | Roko Morkūno nuotr.

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.